

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.2.42>

УДК 336.1:004.8

Л. В. Гончар,

*д. пед. н., професор, завідувач кафедри управління та адміністрування,
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»,
м. Дніпро, Україна*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4014-2372>

О. В. Мартиненко,

*доцент кафедри управління та адміністрування,
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»,
м. Дніпро, Україна*

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-6953-0259>

К. О. Яровий,

*к. пед. н., доцент,
доцент кафедри управління та адміністрування,
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»,
м. Дніпро, Україна*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5516-9450>

А. М. Шнурко,

*старший викладач кафедри управління та адміністрування,
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»,
м. Дніпро, Україна*

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-4527-6831>

**ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ ОБЛІКОВО-
АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ
ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ**

*L. Honchar,
Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of
Management and Administration,*

SHEI «Donbass State Pedagogical University», Dnipro, Ukraine

*O. Martynenko,
PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Management and Administration,*

*K. Yarovyi,
PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Management and Administration,
SHEI «Donbas State Pedagogical University», Dnipro, Ukraine*

*A. M. Шнурко,
Senior Lecturer of the Department of Management and Administration,
SHEI «Donbass State Pedagogical University», Dnipro, Ukraine*

DIGITAL TRANSFORMATION OF THE SYSTEM OF ACCOUNTING AND ANALYTICAL PROVISION OF THE FINANCIAL SECURITY OF AN ENTERPRISE BASED ON ARTIFICIAL INTELLIGENCE

У статті здійснено теоретико-методологічне обґрунтування цифрової трансформації системи обліково-аналітичного забезпечення підприємства на основі інтеграції технологій штучного інтелекту з метою предиктивного посилення його фінансової безпеки. Розкрито концептуальні засади переходу від ретроспективної моделі бухгалтерського обліку до інтелектуалізованої системи превентивного моніторингу та прогнозного моделювання ризиків. Запропоновано архітектуру інтеграції алгоритмів машинного навчання, обробки природної мови, когнітивної аналітики та предиктивних моделей у єдиний контур фінансової безпеки підприємства.

Доведено, що використання методів машинного навчання забезпечує автоматизовану ідентифікацію аномальних транзакцій і латентних

фінансових зловживань, тоді як впровадження технологій NLP уможливорює семантичний аналіз договорів та ділового листування з метою виявлення прихованих ризиків і потенційних конфліктів. Обґрунтовано доцільність застосування інструментів аналізу тональності як випереджаючого індикатора зміни фінансової надійності контрагентів. Визначено функціональну роль предиктивної аналітики у прогнозуванні дефолтів, касових розривів і макроекономічних збурень на основі багатofакторного аналізу великих масивів даних.

Систематизовано ключові інструменти штучного інтелекту у розрізі їх впливу на захисні функції обліково-аналітичної системи та окреслено механізм їх інтеграції з технологіями розподіленого реєстру, смарт-контрактами й централізованими сховищами даних. Доведено, що формування єдиного цифрового середовища з використанням API-інтерфейсів забезпечує безперервну верифікацію транзакцій у режимі реального часу та мінімізує інформаційні ризики. Уточнено напрями трансформації ролі бухгалтерського персоналу в умовах автоматизації рутинних процедур, де ключового значення набувають компетенції інтерпретації результатів роботи інтелектуальних систем та управління цифровими ризиками.

The article provides a theoretical and methodological justification for the digital transformation of the accounting and analytical support system of an enterprise based on the integration of artificial intelligence technologies in order to predictably strengthen its financial security. The conceptual principles of the transition from a retrospective accounting model to an intellectualized system of preventive monitoring and predictive risk modeling are revealed. The architecture of the integration of machine learning algorithms, natural language processing, cognitive analytics and predictive models into a single circuit of the enterprise's financial security is proposed.

The need for the formation of a centralized digital environment for processing financial data, which ensures continuous interaction of accounting, analytical and security subsystems in real time, is substantiated. It is shown that the transformation of accounting and analytical support involves a change in its functional role - from a tool for recording business transactions to a strategic mechanism for supporting management decisions in conditions of increased turbulence in the economic environment. It is proven that the integration of algorithmic models of structured and unstructured data analysis contributes to the formation of a comprehensive system for early detection of financial threats. The systemic nature of the interaction of intelligent modules with external digital platforms and government services is outlined, which increases the level of transparency of business processes and minimizes regulatory risks.

It is proven that the use of machine learning methods provides automated identification of anomalous transactions and latent financial abuses, while the implementation of NLP technologies enables semantic analysis of contracts and business correspondence in order to identify hidden risks and potential conflicts. The feasibility of using tone analysis tools as a leading indicator of changes in the financial reliability of counterparties is substantiated. The functional role of predictive analytics in predicting defaults, cash gaps and macroeconomic disturbances based on multifactor analysis of large data sets is determined.

The key tools of artificial intelligence are systematized in terms of their impact on the protective functions of the accounting and analytical system and the mechanism of their integration with distributed ledger technologies, smart contracts and centralized data storages is outlined. It is proven that the formation of a single digital environment using API interfaces ensures continuous verification of transactions in real time and minimizes information risks. The directions of transformation of the role of accounting personnel in the conditions of automation of routine procedures are specified, where the competences of interpreting the results of the work of intelligent systems and managing digital risks become key.

Ключові слова: цифрова трансформація, штучний інтелект, обліково-аналітичне забезпечення, фінансова безпека, предиктивна аналітика, аналіз тональності, фінансове шахрайство, фінансовий менеджмент, превентивний аудит.

Keywords: digital transformation, artificial intelligence, accounting and analytical support, financial security, predictive analytics, sentiment analysis, financial fraud, financial management, preventive audit.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. На сучасному етапі розвитку глобального інформаційного суспільства динамічне становлення цифрової економіки висуває принципово нові вимоги до якості, релевантності та швидкості обробки фінансової інформації. Традиційні архітектури бухгалтерського обліку, що історично орієнтовані на ретроспективну фіксацію господарських операцій, виявляються недостатньо адаптованими до забезпечення комплексної фінансової безпеки в умовах перманентної волатильності ринків та прогресуючої витонченості кібернетичних загроз. Важливо підкреслити, що постає об'єктивна стратегічна потреба в імплементації інтелектуальних технологій, здатних не лише здійснювати наскрізну автоматизацію рутинних процедур, а й реалізовувати глибокий аналіз великих масивів даних для ідентифікації латентних закономірностей та превентивного виявлення потенційних фінансових зловживань. Сучасна парадигма управління вимагає стратегічної трансформації обліково-аналітичного забезпечення від констатації фактів минулого до прогностного моделювання майбутнього, де штучний інтелект виступає центральною технологічною платформою захисту економічних інтересів суб'єкта господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічні засади цифрової трансформації облікових процесів та фінансового контролю знаходяться у центрі наукової уваги провідних вітчизняних фахівців.

Зокрема, М. Реслер [7] обґрунтовує тезу про те, що сучасна цифрова економіка надає підприємствам безпрецедентні можливості через використання хмарних обчислень та аналітики великих даних, що докорінно змінює способи збору та обробки фінансової інформації. Фундаментальні аспекти впливу діджиталізації на архітектуру облікових систем розглядає Г. Азаренков [1], акцентуючи увагу на необхідності формування оптимальної структури цифрової звітності на засадах наскрізної автоматизації бізнес-процесів. Концептуальні основи модифікації систем управління в умовах глобальних трансформацій та підвищених ризиків детально досліджено у працях В. Замлинського та Т. Гнат'євої [2], які наголошують на критичній важливості адаптації національних облікових методик до викликів безпекового характеру. Ефективність впровадження цифрових інструментів у систему управління підприємством підкреслюється у розвідках С. Іванова та О. Бортник [4], де доводиться пряма кореляція між рівнем технологізації обліково-аналітичних процедур та загальною стійкістю господарюючого суб'єкта. Попри вагомий науковий доробок, аспект системної трансформації обліково-аналітичного забезпечення за допомогою штучного інтелекту як інструменту протидії фінансовому шахрайству потребує подальшого поглибленого опрацювання.

Формулювання цілей статті. Метою статті є обґрунтування концептуальних засад цифрової трансформації системи обліково-аналітичного забезпечення на основі штучного інтелекту для предиктивного посилення фінансової безпеки підприємства та підвищення адаптивності управлінських рішень у динамічному середовищі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Трансформаційні процеси, що охоплюють сучасну систему обліково-аналітичного забезпечення, дозволяють розглядати її як складну кібернетичну структуру, де інтеграція інтелектуальних алгоритмів забезпечує фундаментальний перехід від спрощеної моделі накопичення даних для цілей оподаткування до багаторівневої системи підтримки стратегічної фінансової стійкості.

Зазначена парадигма знаходить глибоке обґрунтування у праці В.Зубенка [3], який доводить, що розвиток інформаційної індустрії диктує нові умови формування аналітичного супроводу, де ключовим фактором виступає здатність системи до безперервного самонавчання та миттєвої адаптації до зовнішніх економічних збурень. У межах зазначеного підходу, імплементація штучного інтелекту уможливорює впровадження концепції безперервного моніторингу, за якої кожна господарська транзакція піддається автоматичній верифікації на предмет відповідності параметрам облікової політики та встановленим критеріям безпеки безпосередньо в момент її ініціації.

Підтвердженням ефективності такого інструментарію є результати досліджень А. Фатенок-Ткачук, О. Скорук та ін. [8], які демонструють, що використання сучасних інтелектуальних платформ та хмарних сервісів автоматизованого ведення обліку суттєво мінімізує вплив людського фактору, створюючи передумови для формування прозорого та захищеного інформаційного середовища.

Варто зауважити, що сучасна облікова парадигма вимагає не просто механічної реєстрації операцій, а створення інтелектуального ландшафту, де цифрові двійники бізнес-процесів дозволяють моделювати наслідки будь-яких управлінських рішень. Реалізація такого підходу стає можливою завдяки впровадженню інтегрованих ERP-систем нового покоління, що забезпечують високу швидкість обміну даними між структурними підрозділами, а це є критичним для підтримання загального рівня ліквідності підприємства. Паралельно з цим, через використання алгоритмів автоматичного розпізнавання образів та тексту, стає можливим переведення паперових архівів у цифровий формат з одночасною семантичною перевіркою коректності заповнення реквізитів. У кінцевому підсумку, комплексна автоматизація первинного етапу обліку звільняє аналітичний персонал від рутинної роботи, дозволяючи сконцентрувати зусилля на виявленні стратегічних зон ризику.

На особливу увагу заслуговує інтеграція штучного інтелекту у структуру превентивного аудиту, що виступає найбільш дієвим механізмом виявлення аномалій шляхом аналізу нетипових відхилень у великих масивах фінансових даних. Застосування таких аналітичних модулів дозволяє менеджменту своєчасно ідентифікувати несанкціоноване виведення активів або приховані маніпуляції з показниками фінансової звітності. Поряд із цим, використання предиктивної аналітики надає системі обліково-аналітичного забезпечення унікальну можливість прогнозувати ризики дефолту контрагентів або спроби внутрішнього зловживання ще до етапу настання фактичних негативних наслідків для капіталу підприємства. Архітектуру взаємодії зазначених інтелектуальних модулів у межах єдиного безпекового контуру представлено на рис. 1.

Рис. 1. Схема інтеграції інтелектуальних модулів у контур фінансової безпеки підприємства

Джерело: сформовано автором

Систематизацію ключових інструментів штучного інтелекту та їхнього впливу на захисні функції системи обліково-аналітичного забезпечення представлено у таблиці 1.

Таблиця 1. Функціональні можливості інструментів штучного інтелекту в системі обліково-аналітичного забезпечення фінансової безпеки

Інструмент ШІ	Сфера застосування в обліку	Результат для фінансової безпеки
Машинне навчання (ML)	Виявлення аномальних транзакцій, класифікація операцій	Попередження шахрайства та несанкціонованих виплат
Обробка природної мови (NLP)	Аналіз тональності листування, перевірка семантики договорів	Раннє виявлення конфліктів та прихованих зобов'язань
Предиктивна аналітика	Прогнозування грошових потоків, оцінка ризику дефолту	Уникнення касових розривів та мінімізація збитків від контрагентів
Когнітивний аналіз	Імітаційне моделювання, стрес-тестування моделей бізнесу	Підвищення стійкості до макроекономічних збурень
Комп'ютерний зір (OCR)	Розпізнавання документів, верифікація активів	Зниження ризику помилок та крадіжок майна

Джерело: сформовано автором

Технологічна еволюція сучасного бізнесу, за переконанням А. Лисенко [6], нерозривно пов'язана з розбудовою інноваційних моделей управління, у яких глибоке навчання та когнітивний облік стають центральним ядром стратегічного контролю. У межах цієї концепції вагомим аспектом трансформації виступає здатність нейромереж розрізняти випадкові помилки персоналу та цілеспрямовані шахрайські дії. Практична реалізація цього механізму забезпечується шляхом побудови моделей класифікації транзакцій на основі історичних даних, що дозволяє системі самостійно блокувати підозрілі платежі до моменту їх додаткового підтвердження фахівцем. Водночас аналіз мережових зв'язків між контрагентами у режимі реального часу допомагає ідентифікувати ознаки афілійованості та уникати конфлікту інтересів при укладанні значних правочинів. Саме така глибока інтеграція аналітичних інструментів у щоденну операційну діяльність формує культуру превентивної протидії втратам. Завдяки такому підходу підприємство отримує можливість не лише мінімізувати прямі збитки, а й зберегти ділову репутацію на міжнародному ринку.

Поряд із функціями контролю та безпеки, не менш важливою фундаментальною перевагою впровадження самонавчальних систем стає

можливість предиктивного виявлення прихованих ризиків, які традиційні методи аудиту здатні зафіксувати лише постфактум. У цьому аспекті нейронні мережі дозволяють здійснювати багатофакторний аналіз кореляційних зв'язків між операційними витратами та кінцевими фінансовими результатами, що відкриває простір для оптимізації ресурсоспоживання на мікрорівні.

Крім фінансової безпеки та предиктивного аналізу, інтелектуальні системи дозволяють суттєво оптимізувати внутрішні ресурси підприємства через впровадження концепції бережливого обліку. Логічним продовженням розбудови такої системи є підхід Г.Азаренкова [1], який обґрунтовує необхідність переходу до оптимальної архітектури цифрової облікової системи, яка базується на принципах наскрізної автоматизації та безперешкодної взаємодії з банківськими сервісами й державними реєстрами через API-інтерфейси. Така інтеграція забезпечує автоматичну верифікацію даних у реальному часі, що дозволяє нівелювати ризики викривлення звітності та формування фіктивних показників. Застосування інтелектуальних технологій у поєднанні з інструментами гарантування незмінності даних створює прозоре інформаційне середовище, яке стає фундаментом для зміцнення довіри на глобальному інвестиційному ринку.

Слід наголосити, що використання смарт-контрактів у поєднанні з інтелектуальними обліковими модулями автоматизує процес нарахування штрафних санкцій та контролю за термінами виконання зобов'язань. Технологічна зв'язка гарантує, що жодна зміна в умовах договору не залишиться поза увагою бухгалтерської служби. Крім того, блокчейн-технології забезпечують цілісність даних аудиторського сліду, що робить процес зовнішньої перевірки значно дешевшим та швидшим. Можливість миттєвого підтвердження залишків на рахунках через розподілені мережі нівелює потребу у тривалих процедурах звірки з банками та партнерами. Підприємства, що впроваджують інновації, демонструють вищу інвестиційну привабливість завдяки повній відкритості своїх операційних циклів.

Особливого значення набуває здатність інтелектуальних модулів до проведення стрес-тестування фінансової моделі підприємства за допомогою методу імітаційного моделювання. Побудовані на основі алгоритмів глибокого навчання системи здатні генерувати тисячі сценаріїв розвитку подій, враховуючи найдрібніші коливання валютних курсів, зміни податкового законодавства чи логістичні збої.

Як доводять наукові розвідки С. Іванова та О. Бортник [4], цифровізація обліково-аналітичного забезпечення є критичним фактором стійкості підприємств в умовах воєнного стану та економічної турбулентності. Акцентуючи увагу на впровадженні інструментів електронної ідентифікації та використанні хмарних сервісів, автори обґрунтовують можливість автоматизації контролю за дотриманням нормативних вимог. Такий підхід дозволяє мінімізувати операційні ризики та забезпечити оперативну верифікацію даних у взаємодії з державними реєстрами, що виступає фундаментальною умовою прозорості та безпеки бізнесу в сучасному цифровому просторі.

У контексті прикладного застосування інтелектуальних систем варто відзначити, що динамічне моделювання грошових потоків дозволяє менеджменту завчасно виявляти потенційні касові розриви та приймати рішення про залучення додаткового фінансування на вигідних умовах. Крім того, за допомогою таких інтелектуальних алгоритмів стає можливим автоматично коригувати виробничі плани залежно від зміни попиту, що мінімізує витрати на зберігання надлишкових запасів. Важливим доповненням до цього функціоналу є оцінка чутливості прибутку до зміни окремих витратних статей, яка допомагає визначити найбільш ефективні напрями оптимізації собівартості. Водночас системи підтримки прийняття рішень враховують не лише внутрішні дані, а й макроекономічні індикатори, що надходять через API світових фінансових агентств. Саме такий комплексний підхід робить фінансове планування максимально точним та обґрунтованим.

Когнітивний підхід до аналізу фінансових потоків передбачає використання алгоритмів обробки природної мови (NLP) для вивчення неструктурованої інформації, такої як зміст договорів або електронна переписка з партнерами. Важливо наголосити, що виявлення семантичних маркерів ризику в юридичній документації дозволяє завчасно попередити менеджмент про наявність неявних зобов'язань або невігідних умов співпраці.

Окремої уваги заслуговує інструментарій аналізу тональності ділового листування, що дозволяє ІІІ виявляти приховані емоційні маркери в комунікації з контрагентами. Алгоритми автоматично розпізнають появу агресивних фраз, юридичних ультиматумів або зникнення етичних форм ввічливості, що сигналізує про високу ймовірність виникнення конфліктів чи дефолту партнера. Аналіз тональності виступає випереджаючим індикатором погіршення стосунків із ключовими замовниками, що дозволяє вжити заходів для утримання клієнтської бази. Автоматизована перевірка юридичних текстів на предмет наявності прихованих комісій або неоднозначних формулювань знижує ймовірність тривалих судових розглядів. Розумні агенти здатні самостійно готувати драфти пояснювальних записок до звітності, базуючись на виявлених відхиленнях та їх причинах. Поєднання текстової аналітики з фінансовими показниками створює об'ємну картину діяльності підприємства, недоступну для традиційних методів аналізу.

У площині методологічного оновлення системи науковці В. Замлинський та Т. Гнатєва [2] обґрунтовують необхідність модифікації облікових методик через інтеграцію нефінансових та якісних показників ділової активності, що відповідає сучасним запитам глобального ринку. Використання інтелектуальних технологій у системі обліково-аналітичного забезпечення дозволяє реалізувати перехід від вибіркового контролю до суцільного аналізу великих масивів даних у реальному часі. Отримана в результаті подібних перетворень висока прозорість фінансової інформації та мінімізація інформаційних ризиків виступають критично важливою умовою

для підвищення інвестиційної привабливості підприємства та розбудови тривалого стратегічного партнерства.

Перспективним напрямом розвитку виступає створення автономних центрів фінансової безпеки, де штучний інтелект виконує роль координатора між обліковими, юридичними та безпековими підрозділами. Складна мережева структура сучасних корпорацій вимагає відмови від фрагментарності даних на користь створення єдиного інформаційного простору, доступ до якого регулюється інтелектуальними протоколами безпеки.

Важливим індикатором успішності цифрових перетворень виступає рівень цифрової зрілості організації. М. Реслер [7] справедливо зауважує, що зазначений показник визначається його здатністю впроваджувати передові технології, такі як штучний інтелект та аналітика великих даних, у повсякденну облікову практику. Зокрема, інтеграція інтелектуальних рішень у процес формування звітності дозволяє значно підвищити її точність та мінімізувати загрози суб'єктивного впливу на показники. Завдяки автоматизації збору та обробки інформації в реальному часі власники бізнесу отримують релевантну картину фінансового стану, що суттєво знижує ймовірність помилок чи навмисних викривлень даних.

Технічний фундамент для реалізації таких можливостей закладається через створення централізованих сховищ даних (Data Lakes), які дозволяють зберігати необмежені обсяги інформації для подальшого навчання складних інтелектуальних моделей. Водночас розгортання інтелектуальних архітектур обробки великих даних потребує суворого дотримання нормативно-правових вимог щодо захисту персональної інформації, що передбачає впровадження протоколів шифрування згідно з міжнародними стандартами кібербезпеки. Додатковим рівнем захисту виступає використання біометричної ідентифікації при доступі до критичних облікових функцій, що гарантує неможливість стороннього втручання в систему. Поряд із цим, автоматичне логування всіх дій користувачів дозволяє проводити детальний

ретроспективний аналіз, а програмні роботи (RPA) – самостійно оновлювати кредитні рейтинги контрагентів. Розгортання подібних систем підвищує загальну керованість бізнесу та зменшує час реакції на нові виклики цифрової епохи..

Логічним наслідком такої технологізації є системна алгоритмізація облікових функцій, яка сприяє розвитку прозорого ведення господарської діяльності, оскільки система унеможливорює використання неправомірних фінансових схем без автоматичної генерації сигналів тривоги. Побудова інтелектуального контуру фінансової безпеки вимагає постійного оновлення баз даних про типові методи зловживань, що реалізується через механізми обміну інформацією про потенційні загрози в межах професійних галузевих мереж. Крім того, застосування інтелектуальних систем аналізу витрат забезпечує глибоку декомпозицію собівартості, виявляючи резерви для підвищення конкурентоспроможності продукції. Водночас зростає роль інтелектуального капіталу підприємства, оскільки налаштування та верифікація складних нейронних моделей потребують фахівців із високим рівнем аналітичного мислення.

Більше того, концепція бережливого обліку (Lean Accounting) отримує новий імпульс завдяки здатності штучного інтелекту виявляти приховані втрати через аналіз датчиків IoT. Для вітчизняних суб'єктів господарювання впровадження таких інструментів стає стратегічною необхідністю у контексті європейської інтеграції, оскільки цифрова верифікація ESG-показників є обов'язковою умовою для дотримання вимог транскордонного вуглецевого регулювання (CBAM). Подібна практика стає важливою перевагою в умовах переходу до зеленої економіки. У кінцевому підсумку, постійне вдосконалення алгоритмів створює саморегульовану систему, де технології стають не просто інструментом, а стратегічним активом, що визначає довгострокову життєздатність підприємства.

Додатковим фактором успішної інтеграції виступає розробка внутрішніх регламентів взаємодії людини та алгоритмів, що дозволяє

уникнути управлінського хаосу при прийнятті автоматизованих рішень. Зокрема, системне використання когнітивних технологій у процесі інвентаризації активів забезпечує автоматичне зіставлення даних складського обліку з візуальними підтвердженнями, що суттєво підвищує рівень збереження майна підприємства. Разом з тим, розбудова інтелектуальної екосистеми обліку дозволяє здійснювати моніторинг не лише прямих фінансових показників, а й екологічних та соціальних параметрів діяльності, що відповідає сучасним вимогам нефінансової звітності. Паралельно з цим, впровадження інструментів динамічного бюджетування на основі машинного навчання забезпечує гнучкість розподілу ресурсів залежно від змінних пріоритетів безпеки. У кінцевому підсумку, формування інтелектуалізованої системи обліково-аналітичного забезпечення створює дієвий бар'єр для внутрішніх та зовнішніх зловживань, гарантуючи фінансову стабільність суб'єкта господарювання.

Разом з тим, ефективність функціонування зазначених технологічних бар'єрів неможлива без відповідної трансформації кадрового потенціалу, оскільки успіх діджиталізації безпосередньо залежатиме від готовності персоналу до постійних змін та оволодіння навичками роботи з великими даними. Для забезпечення такої адаптації замість створення громіздких адміністративних структур доцільним є формування гнучких центрів цифрової експертизи (Digital Centers of Excellence), які об'єднують крос-функціональні групи фахівців. Саме діяльність таких центрів дозволяє перенести акцент з механічного контролю на інтелектуальну оптимізацію ключових фінансових процесів. Зокрема, завдяки глибокому аналізу нормативної бази та алгоритмізації податкового середовища, стає можливою наскрізна автоматизація податкового планування, що дозволяє не лише мінімізувати нарахування в межах чинного законодавства, а й уникнути штрафних санкцій.

Паралельно з фінансовим контуром, цифрова експертиза через роботу зазначених фахівців трансформує і внутрішню систему корпоративних

комунікацій. Для операційної підтримки персоналу та зниження ризику помилок у первинних документах ефективним є використання інтелектуальних чат-ботів, які забезпечують цілодобове консультування співробітників з питань облікової політики. Водночас, в умовах сучасної нестабільності, стратегічна роль таких центрів полягає у забезпеченні стійкості інформаційної інфраструктури через налагодження безпечного віддаленого доступу та криптографічного захисту.

Більше того, впровадження інтелектуальних систем здійснює вагомий вплив на архітектуру державного регулювання, оскільки висока прозорість даних спрощує процедури державного фінансового контролю. Саме в цьому контексті О. Коваль та О. Лишак [5] наголошують на критичній важливості інтеграції корпоративних бухгалтерських систем із державними цифровими сервісами. Автори зазначають, що впровадження таких інструментів, як сервіс «InfoTAX», «Електронний кабінет платника» та платформа «Дія», докорінно змінює характер взаємодії бізнесу з контролюючими органами. Зокрема, використання кваліфікованого електронного підпису (КЕП) та засобів ЕЦП забезпечує юридичну значущість документообігу, дозволяючи платникам податків у реальному часі здійснювати дистанційний моніторинг розрахунків з бюджетом та отримувати актуальну податкову інформацію. Така синергія внутрішніх інтелектуальних систем підприємства та державних цифрових платформ виступає ключовим чинником зниження адміністративного навантаження, забезпечуючи високу оперативність та прозорість облікових процесів у сучасних умовах.

У цьому контексті В. Зубенко [3] справедливо зауважує, що розвиток систем обліково-аналітичного забезпечення призводить до якісної зміни їхньої ролі: від простої реєстрації фактів до перетворення на інструмент стратегічного моделювання. Зокрема, науковець наголошує на доцільності створення «цифрових двійників» облікових процесів, що дозволяє усунути інформаційні розриви та забезпечити предиктивну підтримку прийняття рішень у межах єдиного інформаційного простору.

Успішна реалізація цього потенціалу вимагає принципово нового рівня цифрових компетенцій не лише від рядових виконавців, а й від управлінського персоналу, оскільки в сучасних реаліях бухгалтер еволюціонує у стратегічного бізнес-аналітика, спроможного ефективно інтерпретувати результати роботи нейронних мереж. Відповідно до цього, роль фінансового директора також трансформується у бік управління потоками знань та цифровими ризиками. За таких умов державні органи отримують можливість проводити дистанційний моніторинг ризикових операцій, що знижує адміністративний тиск на сумлінних платників податків. У глобальному вимірі уніфікація протоколів передачі фінансової інформації сприяє інтеграції капіталів та спрощує ведення транскордонного бізнесу. У кінцевому підсумку, формування довіри до результатів роботи алгоритмів стає необхідною умовою для повноцінного переходу до автоматизованого управління, де майбутнє обліку лежить у площині гармонійного поєднання людської інтуїції та обчислювальної потужності машин.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Цифрова трансформація системи обліково-аналітичного забезпечення на основі штучного інтелекту є незворотним та закономірним етапом розвитку економічної науки, що докорінно змінює філософію фінансового менеджменту. Створення автоматизованих механізмів інтелектуального моніторингу дозволяє суб'єктам господарювання не лише успішно протидіяти сучасним формам шахрайства, а й формувати надійний аналітичний фундамент для стратегічного планування та інноваційного поступу. Подальші наукові дослідження у даному напрямі мають фокусуватися на розробці уніфікованих стандартів та протоколів кібернетичного захисту фінансових даних у децентралізованих облікових системах.

Література

1. Азаренков Г. Ф. Вплив цифровізації обліково-аналітичної системи на управління підприємством. *Інтелект XXI*. 2025. № 1. С. 11–16.
2. Замлинський В., Гнатська Т. Концептуальні основи модифікації обліково-аналітичного забезпечення управління в сучасних умовах глобальних трансформаційних процесів. *Економічний вісник Причорномор'я*. 2024. Вип. 6. С. 28–44.
3. Зубенко В. М. Розвиток систем обліково-аналітичного забезпечення в умовах цифрової трансформації інформаційної індустрії. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*. 2024. Том 9. № 3. С. 102–106.
4. Іванов С. В., Бортник О. І. Ефективність цифровізації обліково-аналітичного забезпечення системи управління на підприємстві. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*. 2025. № 10(4). С. 62–65.
5. Коваль І., Лишак О. Цифровізація бухгалтерського обліку в Україні. *Ефективна економіка*. 2024. № 2. – URL: <https://nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/3122/3158> (дата звернення 10.02.26).
6. Лисенко А. М. Цифрова еволюція сучасного бізнесу: монографія. Кропивницький: ЦНТУ, 2025. 210 с.
7. Реслер М. Вплив цифрової економіки на обліково-аналітичну систему. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. 2024. Вип. 5. С. 441–450.
8. Фатенок-Ткачук А., Скорук О. Використання інтелектуальних систем в обліку. *Облік, аналіз, аудит та оподаткування*. 2024. Вип. 2. С. 21–29.

References

1. Azarenkov, G. F. (2025), “The impact of digitalization of the accounting and analytical system on enterprise management”, *Intelekt XXI*, vol. 1, pp. 11–16.

2. Zamlynsky, V. and Gnatyeva, T. (2024), “Conceptual foundations of modification of accounting and analytical management support in modern conditions of global transformation processes”, *Ekonomichnyj visnyk Prychornomor'ia*, vol. 6, pp. 28–494.

3. Zubenko, V. M. (2024), “Development of accounting and analytical support systems in the context of digital transformation of the information industry”, *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, vol. 9, no. 3, pp. 102–106.

4. Ivanov, S. V. and Bortnyk, O. I. (2025), “The effectiveness of digitalization of accounting and analytical support of the management system at the enterprise”, *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, vol. 10(4), pp. 62–65.

5. Koval, I. and Lyshak, O. (2024), “Digitalization of accounting in Ukraine”, *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 2. available at: <https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/3122/3158> (Accessed 10 February 2026).

6. Lysenko, A. M. (2025), *Tsyfrova evoliutsiia suchasnoho biznesu* [Digital evolution of modern business], TsNTU, Kropyvnyts'kyj, Ukraine.

7. Resler, M. (2024), “The impact of the digital economy on the accounting and analytical system”, *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*, vol. 5, pp. 441–450.

8. Fatenok-Tkachuk, A. and Skoruk, O. (2024), “Using intelligent systems in accounting, *Oblik, analiz, audyt ta opodatkuvannia*, vol. 2, pp. 21–29.

Отримано редакцією журналу / Received: 14.02.26

Прорецензовано / Revised: 17.02.26

Схвалено до друку / Accepted: 19.02.26